

1. NÁZEV VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

P - Rozšiřující studium učitelství pro mateřské školy

2. OBSAH PROGRAMU, PŘEHLED TÉMAT VÝUKY, ANOTACE, DÍLČÍ HODINOVÉ DOTACE

2.1 Čtenářská pregramotnost a jazyková výchova (36 vyučovacích hodin)

2.1.1 Jazyková a literární výchova s didaktikou (20 hodin)

Předmět seznamuje studenty s didaktickými principy jazykové a literární výchovy v předškolním vzdělávání. Zaměřuje se kromě teorie především na praktickou činnostní výuku, jejíž metodiku studenti uplatní v praxi, a na plánování integrovaných bloků. V souladu s jazykovou a literární výchovou je rozvíjen pojem čtenářská pregramotnost. Studenti si osvojí teoretické poznatky i metody spojené i s prvopočáteční čtenářskou gramotností. Dále budou využity videonahrávky činností dětí v MŠ, jako příklady dobré praxe, které budou následně rozebrány. V rámci studia je povinností studenta přečíst vybrané knihy z dětské literatury, jejich aktuální seznam obdrží od vyučujícího.

2.1.2 Grafomotorika v předškolním věku (8 hodin)

Studenti se seznamují s rozvojem grafomotoriky v jejím historickém kontextu i na základě vlastního pozorování reality v dnešních MŠ. Důraz je kladen nejen na teoretickou část této oblasti, ale rovněž na utváření hygienických návyků u dětí, osvojení grafomotorických prvků, aby byl následně dětem umožněn plynulý přechod do role žáka, který si osvojuje základy psaní.

2.1.3 Komunikativní a řečové dovednosti (8 hodin)

Cílem předmětu je podat souvislou a ucelenou informaci o stavu, vývoji, možnostech rozvíjení a diagnostice komunikačních a řečových dovedností předškolních dětí a poskytnout k této problematice konkrétní náměty pro práci s dětmi v MŠ. Obsah předmětu je zaměřen na základy ontogeneze řeči, komunikační kompetence dítěte, příčiny i možnosti nápravy narušení komunikační schopnosti dítěte, metody a formy práce rozvíjející komunikaci a řečové dovednosti dítěte.

2.2 Přírodovědně-matematická pregramotnost (36 vyučovacích hodin)

2.2.1 Rozvoj přírodovědně-matematické pregramotnosti s didaktikou (28 hodin)

Cílem předmětu je rozvoj přírodovědně-matematických představ studenta. Důraz je kladen na to, aby studenti pochopili komplexnost přírodního prostředí (živé i neživé přírody) na takové úrovni, aby běžné přírodní jevy uměli správně vysvětlit žákům mateřských škol. Část předmětu

je věnována environmentální výchově v předškolním vzdělávání a současným problémům životního prostředí. Získané teoretické poznatky studenti využijí při plánování integrovaných bloků a jejich následném rozboru. Součástí předmětu je integrovaná terénní výuka zaměřená na rozvoj environmentální gramotnosti jedince, ale také ukázka využití interaktivních programů vhodných pro předškolní vzdělávání.

2.2.2 Dítě a jeho svět (8 hodin)

Cílem předmětu je poskytnout studentům ucelený pohled na svět, který obklopuje nás i děti. Používán je hierarchický přístup od popisu největších objektů (vesmíru) až ke konkrétnímu sociálnímu mikrosvětu, který dítě bezprostředně obklopuje. Zdůrazněny jsou vzájemné vazby mezi jednotlivými úrovněmi a nutnost komplexního pohledu. Součástí je i osvojení si základní odborné terminologie pro popis světa kolem nás.

2.3 Umění a kultura (80 vyučovacích hodin)

1. Hudební část (32 h)

2.3.1 Didaktika hudebních činností a vedení sboru (16 hodin)

Předmět je zaměřen na problematiku hudební didaktiky s ohledem na specifika předškolního vzdělávání, zejména na instrumentální, pohybové a z části i poslechové činnosti. Studenty vybavuje nejen teoretickými vědomostmi, ale také akcentuje praktickou orientaci v metodice hudební výchovy s ohledem na široké spektrum moderních a alternativních hudebně-edukačních strategií a aktuálních trendů v moderní hudební didaktice. Předmět rozvíjí schopnost hudebně-didaktického myšlení v intencích RVP PV.

Metody nácviку písňe – obecné postupy při nácviку písňi, vycházející z pěveckých možností dětí, které využívá učitel MŠ pro dosažení estetického znění a kvalitní interpretace zvolené písňe – předzpívání učitelem (popř. nahrávka), procvičení rytmu, melodie, textu, zpěv písňe z paměti s doprovodem hudebního nástroje a popř. doplněný pohybem.

2.3.2 Vokální činnosti (8 hodin)

Výuka je zaměřena na rozvoj intonačních schopností a tonální představy při zpěvu, které jsou nezbytné k pěveckému projevu pedagoga a získávání dětí ke zpěvu. Prostředkem je správné uchopení hlasového aparátu (rozeznění hlasu díky hlasovým a artikulačním cvičením a správné zapojení dechu). Současně je však nezbytné získání správné intonační představy, které slouží praktické zapojení fonogestiky (ukazování jednotlivých stupňů tóniny příslušnými znaky dle metody Zoltána Kodály). Nedílnou součástí je praktická interpretace lidové písňe jako nástroj k rozvoji hlasu, muzikálnosti a hudebně-dramatické představitivosti.

2.3.3 Hra na hudební nástroj (8 hodin)

V rámci předmětu jsou osvojovány a upevňovány základní dovednosti a návyky v oboru klavírní hry, v případě dříve získaných zkušeností je dále rozvíjena technika nástrojové hry v základních tóninách. Součástí předmětu je hra písňi a jejich doprovodů a příprava na využití

nástroje v rámci hudebně výchovného procesu (např. při rozezpívání). Součástí výuky je i intonační výcvik – upevňování a rozvoj hudebních schopností a dovedností prostřednictvím vokálních aktivit založených na správném pochopení a aplikaci tonální a intervalové metody. V oblasti rytmické je pozornost věnována upevňování a zdokonalování rytmické citění. Získané poznatky jsou využívány k rozvoji melodické, harmonické a rytmické představivosti a hudební paměti.

II. Dramatická část (16 h)

2.3.4 Dramatická výchova s didaktikou (8 hodin)

Tento předmět nabízí studentům principy dramatické výchovy jako jednu z možností práce s dětmi v PV. Zejména v oblasti psychosociálního rozvoje. Pomocí her a cvičení mohou studenti následně v praxi dopomoci dětem zážitkovou formou pochopit širokou škálu situací, v nichž se v kolektivu ocitají. Prvky dramatické výchovy lze uplatňovat ve většině témat a rozvojových aktivit při práci s dětmi. Ve výuce bude zohledněn význam role spontánního sociálního učení.

2.3.5 Práce s loutkou (8 hodin)

Během předmětu práce s loutkou se studenti seznámí se základními typy loutek. Zkusí si jejich jednoduchou výrobu a práci s nimi - animaci. Budou seznámeni s principy loutkovosti a práce s dostupnými materiály. Ukážeme si, jak použít loutky či předměty k demonstraci různých modelových situací. Názorná ukázka může dětem dopomoci k lepšímu a hlubšímu pochopení daných témat. Prostřednictvím loutek budeme vyprávět příběhy.

III. Výtvarná část (32 h)

2.3.6 Výtvarné činnosti s didaktikou (24 hodin)

Předmět seznamuje se současnými trendy předškolního výtvarného vzdělávání, prezentuje soudobé pojetí výtvarných činností ve vztahu k požadavkům kurikulárních dokumentů (RVP PV). Zohledňuje vhodné metody a formy práce v předškolním vzdělávání a je v souladu s vývojem dětského výtvarného projevu a jeho specifik. Studenti se naučí plánovat a metodicky připravit různé typy výtvarných aktivit, které si prakticky vyzkouší formou ateliérové výuky. Praktická část výuky se zaměřuje na hravou, tvořivou a experimentální plošnou tvorbu s využitím kresebných, grafických a malířských postupů vhodných pro danou věkovou skupinu.

2.3.7 Praktické činnosti s didaktikou (8 hodin)

Předmět se zabývá didaktickými principy výuky pracovních činností v MŠ, které jsou nahlíženy jak z obsahu výuky předmětu, tak jeho organizace. Prakticky zaměřené činnosti zprostředkovávají studentům práci s konkrétními materiály v pracovních činnostech, motivační, reflektivní složku výuky a její přípravu. Důraz je kladen na činnostní, experimentální, prožitkovou, tvořivou a estetickou složku výuky pracovních činností a její specifika v předškolním vzdělávání.

2.4 Tělovýchova (24 vyučovacích hodin)

2.4.1 Pohybová výchova s didaktikou (24 hodin)

Cílem předmětu je seznámit studentky a studenty s možnostmi kultivace základních pohybových schopností a výukou pohybových dovedností u dětí předškolního věku s využitím základních didaktických postupů a zásad. Předmět je zaměřen na rozvoj základních pohybových dovedností především prostřednictvím hry. Studentky a studenti se seznámí se základy lokomočních, nelokomočních i manipulačních dovedností, především s jejich průpravou. Osvojí si základy hudebně pohybové výchovy, psychomotoriky a cvičení pro správné držení těla. Dále by se studentky a studenti měli seznámit s významem a benefity pohybové aktivity a zdravého životního stylu pro lidské zdraví.

2.5 Pedagogicko-psychologický celek (36 vyučovacích hodin)

2.5.1 Vývojová psychologie (6 hodin)

Předmět seznamuje s faktory podmiňujícími vývoj lidské psychiky a osobnosti a napomáhá k orientaci ve vývojových zvláštnostech období od početí do věku dosažení školní zralosti. Pozornost je věnována všem složkám vývoje dítěte - biologické (zrání organismu), kognitivní (vývoj poznávání, myšlení, řeči), emocionální (temperament, emoce) i sociální (proces socializace včetně přípravy na zahájení školní docházky). Cílem předmětu je uvědomění si významu období dětství pro celoživotní vývoj jedince, s akcentem na význam předškolní výchovy a vzdělávání, vrstevnické skupiny a prostředí mateřské školy v procesu socializace a učení dítěte v tomto i v pozdějších obdobích.

2.5.2 Pedagogické diagnostikování v předškolním věku (8 hodin)

Cílem předmětu je seznámit s pedagogickým diagnostikováním jako dlouhodobým procesem, při kterém se sleduje vývoj dítěte a jeho pokroky. Aby bylo dítě rozvíjeno správně, naučí se studenti vnímat a respektovat následující zásady: 1) vytváření podmínek pro všestranný rozvoj dítěte, 2) vytváření vhodného prostředí pro rozvoj dítěte.

Diagnostika dítěte v předškolním věku je zaměřena na sledování a rozvoj vzájemně propojených a podmíněných oblastí: motorika, grafomotorika, kresba, zrakové vnímání a paměť, sluchové vnímání a paměť, vnímání prostoru, vnímání času, základní matematické představy, řeč (myšlení), sociální dovednosti, hry, sebeobsluha (samostatnost). V rámci předmětu se studenti seznámí s nástroji pedagogického diagnostikování (např. portfolio dítěte) a s využitím formativního hodnocení.

2.5.3 Společné vzdělávání (8 hodin)

Cílem předmětu je uvedení do speciální pedagogiky, pochopení specifik dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a vhodných úprav edukačního procesu s ohledem na jednotlivé typy speciálních vzdělávacích potřeb dětí v mateřské škole.

Výuka se týká následujících témat: Praktické aspekty edukace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřské škole; zásady práce s dětmi s jednotlivými typy speciálních vzdělávacích potřeb; inkluzivní trendy ve vzdělávání, podpůrná opatření, poradenská podpora; spolupráce rodiny a mateřské školy.

2.5.4 Dítě a školní docházka (6 hodin)

V předmětu budou studenti seznámeni se základními pojmy v souvislosti s povinnou školní docházkou a přípravou na ni, zápisem do prvního ročníku ZŠ, školní zralostí, školní připraveností, odkladem školní docházky aj. V této souvislosti jim budou přiblíženy možnosti spolupráce s rodiči. Seznámí se s intelektovými (rozumové schopnosti) i mimointelektovými faktory (percepce, pozornost, paměť, grafomotorika, vizuomotorika), důležitými pro budoucí čtení, psaní a počítání. Témata budou provázena praktickými ukázkami. Studenti získají přehled o poskytování služeb v oblasti pedagogicko-psychologické diagnostiky (např. PPP).

2.5.5 Aplikace Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (8 hodiny)

V předmětu se studenti podrobněji seznámí s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (především s jeho cíli, klíčovými kompetencemi, vzdělávacím obsahem včetně vzdělávacích oblastí). V rámci výuky získají informace o různých specifikách předškolního vzdělávání. Součástí výuky je vedení studentů k uplatňování odpovídajících metod a forem práce (např. kooperativní učení hrou, prožitkové učení...) při přípravě integrovaných bloků pro předškolní vzdělávání. Rovněž bude akcentována významná role spontánního sociálního učení, ale také vyváženost spontánních a řízených aktivit dětí.

2.6 Pedagogická praxe (40 vyučovacích hodin)

2.6.1 Reflektovaná praxe (40 hodin)

Reflektovanou praxi si studenti zajistí v místě bydliště. V rámci této praxe jsou povinni vést pedagogický deník, obsahující přípravy na základě integrovaných bloků pro děti s následnou reflexí, kde se vyučující (didaktici MŠ – učitelé z praxe) zaměří na dovednost jejich plánování a realizaci (volbu vhodných forem a metod práce), přičemž součástí rozhovoru bude i sebereflexe studenta.

2.7 Informatika (8 vyučovacích hodin)

2.7.1 Informatika (8 hodin)

V předmětu Informatika se studenti seznámí s pojmem informatické myšlení, s příklady, které k takovému myšlení vedou, s programovatelnými hračkami a s dětským (blokovým) programováním. Studenti se seznámí i s možnými riziky a s tím, na co si dát pozor v počítačovém, internetovém i mobilním prostředí zejména u malých dětí.